

گفت‌وگو
با فعال حقوق
صنعتی درباره
حوادث دی ماه

هنرمند باید حرف بزند، اما مروج خشونت نباشد

به نظر من این تهدید از نظر حقوقی و فقهی بسیار متزلزل است. تاکنون هیچ ابلاغ رسمی یا تفهیم اتهامی در این خصوص به هنرمندان صورت نگرفته و موضوع در حد تهدید رسانه‌ای باقی مانده است.

○ گفته می‌شود وزارت فرهنگ یا شورای عالی امنیت ملی برای حل پرونده‌ها نقش داشته‌اند. در ای باره اطلاعاتی دارید؟

شنیده‌هایی وجود دارد. آنچه در عمل می‌بینم این است که در روزهای اخیر احضار جدیدی نداشتیم و رفتارها محترمانه‌تر بوده است. امیدوارم این روند ادامه یابد.

○ حال روحی هنرمندان را چگونه می‌بینید؟

حال همه بد است؛ حال هنرمندان شاید بدتر. هنرمند برای خلق اثر نیاز به آرامش دارد. کارخانه را می‌توان دوباره راه انداخت، اما خلاقیت هنری بدون آرامش ممکن نیست. من به دوستان گفته‌ام هر تصمیمی بگیرند، کنارشان هستم. ما از «حقوق» افراد دفاع می‌کنیم، نه لزوماً از درستی یا نادرستی گفته‌هایشان. همان‌طور که وکیل از حق دفاع متهم دفاع می‌کند، نه از جرم.

○ آیا به هنرمندان توصیه شده سکوت کنند؟

گاهی چنین توصیه‌هایی می‌شود. اما به نظر من تفاوت دارد که بگوییم «حرف نزن» یا بگوییم «حواست باشد بیان تو مشکل حقوقی ایجاد نکند». هنرمند اتفاقاً باید حرف بزند، اما مراقب باشد وارد چرخه خشونت نشود. بیان او می‌تواند آرامش بخش باشد.

○ درباره درگذشت برخی سینماگران چه اطلاعاتی دارید؟

بر اساس راستی‌آزمایی، درگذشت آقای جواد گنجی و صبا رشتیان تأیید شده است. خانم رشتیان انیماتور و نقاش بودند. ممکن است افراد دیگری هم باشند، اما بدون راستی‌آزمایی نمی‌توان نام برد. جامعه هنری هم مانند سایر مردم عزادار است.

○ و در پایان، درباره پرونده پژمان جمشیدی موضع خانۀ سینما چیست؟

مسائل شخصی افراد ارتباطی با خانه سینما ندارد، مگر آنکه شأن حرفه‌ای یا حقوق صنعتی هنرمند نقض شود. در برخی موارد مانند موضوع علی شادمان، بررسی کردیم و دیدیم رفتار خارج از شأن حرفه‌ای بوده و تذکر دادیم. اما در موضوع آقای جمشیدی، تا امروز ورود صنفی صورت نگرفته و موضوع شخصی تلقی می‌شود.

بعد از حوادث و اعتراضات تلخ دی ماه، نزدیک به ۳۰ نفر از اهالی سینما بازداشت و تعدادی از چهره‌های سرشناس احضار شدند. قوه قضاییه هم خبر از تشکیل پرونده برای برخی اعضای خانه سینما داده بود. ضمن اینکه بحث مصادره اموال برخی هنرمندان هم در این میان مطرح بود. در همین باره با مهدی کوهیان فعال حقوق صنفی هنرمندان در این باره گفت و گو کردیم.

○ بحث را از خبر اواخر دی درباره تشکیل پرونده برای اعضای خانه سینما آغاز کنیم. ماجرا چه بود؟

اواخر دی، مرکز رسانه قوه قضاییه خبری منتشر کرد مبنی بر تشکیل پرونده قضایی برای اعضای خانه سینما و بازداشت تعدادی از اهالی این نهاد صنفی. پیش از انتشار خبر، دو نفر از مدیران خانه سینما احضار شده بودند و گفت‌وگوهایی با آنها صورت گرفته بود که نسبت به دفعات قبل جدی‌تر بود.

در خبر گفته شد که ۱۰ نفر از اعضا، احتمالاً اعضای هیئت‌رئیس یا افرادی که در تدوین بیانیه نقش داشتند، مشمول این پرونده هستند. اما اطلاع‌رسانی به گونه‌ای بود که مشخص نمی‌شد دقیقاً چه کسانی مدنظر هستند، چون بیانیه خانه سینما امضا نداشت و صادرکننده داشت. هم‌زمان بیانیه دیگری با حدود ۱۸۰ امضا منتشر شده بود که تعدادی از امضاکنندگان آن احضار شدند.

برداشت من این است که در خصوص نقش خانه سینما سوءتفاهمی شکل گرفته بود که احتمال می‌دهم اکنون برطرف شده باشد، زیرا تاکنون هیچ ابلاغ رسمی درباره تشکیل پرونده به خانه سینما نرسیده است.

○ آخرین وضعیت بازداشت‌شدگان و احضارشدگان چیست؟

در شرایطی که هزاران نفر از هم‌وطنان مان جان خود را از دست داده‌اند، پرداختن صرف به آمار بازداشت هنرمندان شاید اولویت نداشته باشد. با این حال، تعدادی احضار و برخی بازداشت شدند، پرونده‌هایی در جریان است و تعدادی نیز آزاد شده‌اند. به نظر من باقی افراد هم آزاد خواهند شد. مهم‌تر از آمار، نقش اجتماعی هنرمندان است. در نبود کارکرد مؤثر احزاب، هنرمندان به عنوان گروه مرجع میان مردم و قدرت قرار می‌گیرند و از هر دو سو تحت فشار هستند؛ گاه مانند «کیسه بوکس» برای تخلیه خشم.

○ به نقش اجتماعی هنرمندان اشاره کردید. در این شرایط چه وظیفه‌ای دارند؟

بزرگ‌ترین خطر، «خشم انقلابی» در دو سوی ماجراست. قشر فرهیخته

نباید به سمت این خشم برود؛ خشمی که پیامدهایش قابل بازگشت نیست. نمونه‌اش را در ادبیات رسانه‌ای دیدیم؛ حتی درباره فهرست جان‌باختگان هم ارزش‌گذاری‌هایی صورت گرفت. این بسیار نگران‌کننده است. از سوی دیگر هم ادبیاتی دیده می‌شود که جان برخی مأموران یا کارمندان را بی‌ارزش جلوه می‌دهد. این ادبیات دو سویه، فقط نفرت تولید می‌کند. هنرمند نمی‌تواند مروج خشونت باشد. اتهامی که به بیانیه خانه سینما زده شد مبنی بر اینکه موجب خشونت شده، به نظر من نادرست است. بیان اعتراض در شبکه‌های اجتماعی با تشویق به خشونت فاصله دارد.

○ از برخی چهره‌ها مانند رضا کیانیان، پرویز پرستویی یا علی دایی هم نام برده شد. اعتراض آنها چگونه قابل تحلیل است؟

بیان اعتراض با تشویق به خشونت تفاوت بنیادین دارد. وقتی فردی در صفحه شخصی‌اش دیدگاهش را بیان می‌کند، این مسألت‌آمیزترین شکل اعتراض است. از سال ۱۴۰۱ تاکنون احضارها و بازداشت‌هایی بوده، اما بسیاری از این افراد در نهایت در همین سیستم قضایی تبرئه شدند. پیش از رسیدگی، سر و صدای رسانه‌ای ایجاد شد، اما در بررسی پرونده‌ها غالباً ادله محکمی وجود نداشت.

○ به جشنواره فجر اشاره کردید. نظرتان درباره برگزاری آن در شرایط اخیر چیست؟

من با تحریم رویدادهای فرهنگی مخالفم؛ چه جشنواره فیلم فجر باشد چه جشنواره کن یا اسکار. تبادلات فرهنگی از حقوق نسل‌های نوین بشر است. با این حال معتقدم جشنواره می‌توانست در شرایط مناسب‌تری برگزار شود. همان‌طور که رژه نیروهای مسلح در هفته دفاع مقدس برگزار نشد، شاید می‌شد برای جشنواره هم زمان مناسب‌تری در نظر گرفت تا جامعه از نظر روحی آماده‌تر باشد. در عین حال همین جشنواره می‌تواند فرصتی برای بیان اعتراض باشد؛ به شرط آنکه امنیت آن تضمین شود.

○ موضوع تهدید به مصادره اموال هنرمندان چقدر وجاهت حقوقی دارد؟

